

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

چشم‌انداز کوتاه‌مدت اقتصاد کلان ایران

دی ۱۳۹۳

MBRI -PR-93034

گزارش ادواری

دی ۹۳

www.mbri.ac.ir

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰

کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir

- دیدگاه و نظرات ارائه شده در این مقاله متعلق به نویسندگان بوده و لزوماً نظر پژوهشکده پولی و بانکی را منعکس نمی کند.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پژوهشکده پولی و بانکی می باشد، لیکن استفاده از نتایج این مقاله با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست مطالب

- ۱ مقدمه
- ۲ ارزیابی وضعیت جاری اقتصاد کلان
- ۳ پیش‌بینی نرخ تورم و نرخ رشد اقتصاد ایران تا پایان سال ۱۳۹۴
 - ۳,۱ تعریف سناریوهای اصلی
 - ۳,۲ پیش‌بینی تحت سناریوهای اصلی
 - ۳,۲,۱ پیش‌بینی تحت رژیم جاری تحریم
 - ۳,۲,۲ پیش‌بینی تحت رژیم لغو تحریم
 - ۳,۲,۳ پیش‌بینی تحت رژیم سخت تحریم
- ۴ ارزیابی پیش‌بینی گذشته و بررسی تعدیل آخرین پیش‌بینی
 - ۴,۱ ارزیابی پیش‌بینی گذشته
 - ۴,۲ بررسی تعدیل آخرین پیش‌بینی
- ۵ تحلیل و ارزیابی عوامل مؤثر بر نرخ تورم و رشد اقتصادی
 - ۵,۱ تحریم
 - ۵,۲ سیاست پولی و نقدینگی
 - ۵,۳ سیاست ارزی و نرخ ارز
 - ۵,۴ سیاست مالی و مخارج دولت
 - ۵,۵ سیاست تجاری و حجم واردات
 - ۵,۶ سیاست هدفمندی یارانه‌ها و افزایش قیمت انرژی
 - ۵,۷ درآمدهای نفتی

۱. مقدمه

در اختیار داشتن تحلیل، چشم‌انداز و پیش‌بینی قابل اتکا از وضعیت آتی اقتصاد کلان، نه تنها برای سیاستگذاری در سطح اقتصاد کلان مفید و ضروری است، بلکه برای مدیریت، تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری بنگاه‌های بزرگ اقتصادی مانند بانک‌ها نیز ضرورت دارد. گزارش حاضر در صدد ارائه تحلیل، چشم‌انداز و پیش‌بینی قابل اتکا از متغیرهای اصلی اقتصاد کلان ایران (نرخ تورم و نرخ رشد اقتصادی) تا پایان سال ۱۳۹۴، بر اساس طراحی و تخمین یک الگوی تصحیح خطای برداری برای اقتصاد ایران تحت سناریوهای مختلف است. به این منظور ابتدا در بخش اول، وضعیت جاری اقتصاد کلان کشور در آیین متغیرهای اصلی اقتصاد کلان ارزیابی می‌شود. سپس در بخش دوم، وضعیت آتی اقتصاد کلان (نرخ تورم و نرخ رشد اقتصادی) بر اساس سناریوهای تعریف شده، پیش‌بینی می‌گردد. در بخش سوم پیش‌بینی قبلی (ماه آبان) مورد ارزیابی قرار گرفته و تعدیل پیش‌بینی فعلی (ماه دی) با توجه به تحولات اقتصادی و سیاسی دو ماه اخیر مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت و در بخش چهارم، تحلیل و ارزیابی از مکانیسم اثرگذاری متغیرهای موثر بر نرخ تورم و نرخ رشد اقتصادی ارائه می‌شود.

۲. ارزیابی وضعیت جاری اقتصاد کلان

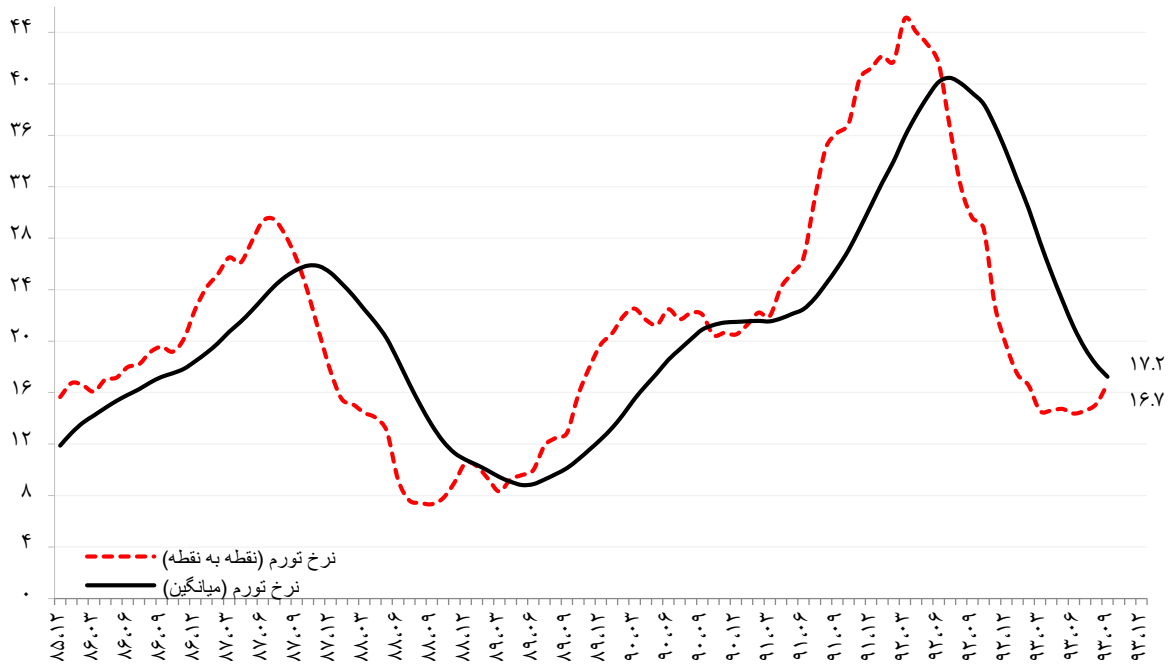
وضعیت جاری اقتصاد کلان کشور در آیین متغیرهای اصلی اقتصاد کلان یعنی نرخ تورم و نرخ رشد اقتصادی منعکس می‌گردد. بر اساس آخرین گزارش رسمی بانک مرکزی، روند نزولی نرخ تورم از محدوده ۴۰ درصد در تابستان سال ۱۳۹۲ تاکنون ادامه یافته و نرخ تورم میانگین در آذرماه ۱۳۹۳ به ۱۷,۲ درصد کاهش یافته است، اما نرخ تورم نقطه به نقطه که کمترین مقدار خود را در شهریورماه (۱۴,۴ درصد) تجربه نمود، از ماه آبان آهنگ صعودی به خود گرفته و در دی‌ماه به ۱۶,۷ درصد افزایش یافته است (نمودار ۱). به این ترتیب و با توجه به تجربه تاریخی اقتصاد ایران، نرخ تورم در حال حاضر در محدوده معمول خود به لحاظ تاریخی قرار گرفته است.

در حوزه تولید و رشد اقتصادی، بر اساس آخرین گزارش رسمی بانک مرکزی، روند نزولی تولید ناخالص داخلی پس از ۲ سال (از ابتدای سال ۱۳۹۲) متوقف شده و در پایان بهار ۱۳۹۳ به ۱۹۹ هزار میلیارد تومان (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۳) رسیده است. در همین حال نرخ رشد اقتصادی (نقطه به نقطه) پس از ۲ سال ثبت ارقام منفی، به مثبت ۳,۷ درصد و نرخ رشد اقتصادی (میانگین) به ۱,۱ درصد در فصل تابستان افزایش یافته است (نمودار ۲). به این ترتیب می‌توان ادعا نمود که اقتصاد ایران از ابتدای سال ۱۳۹۳ عملاً وارد فاز خروج از رکود اقتصادی شده است.

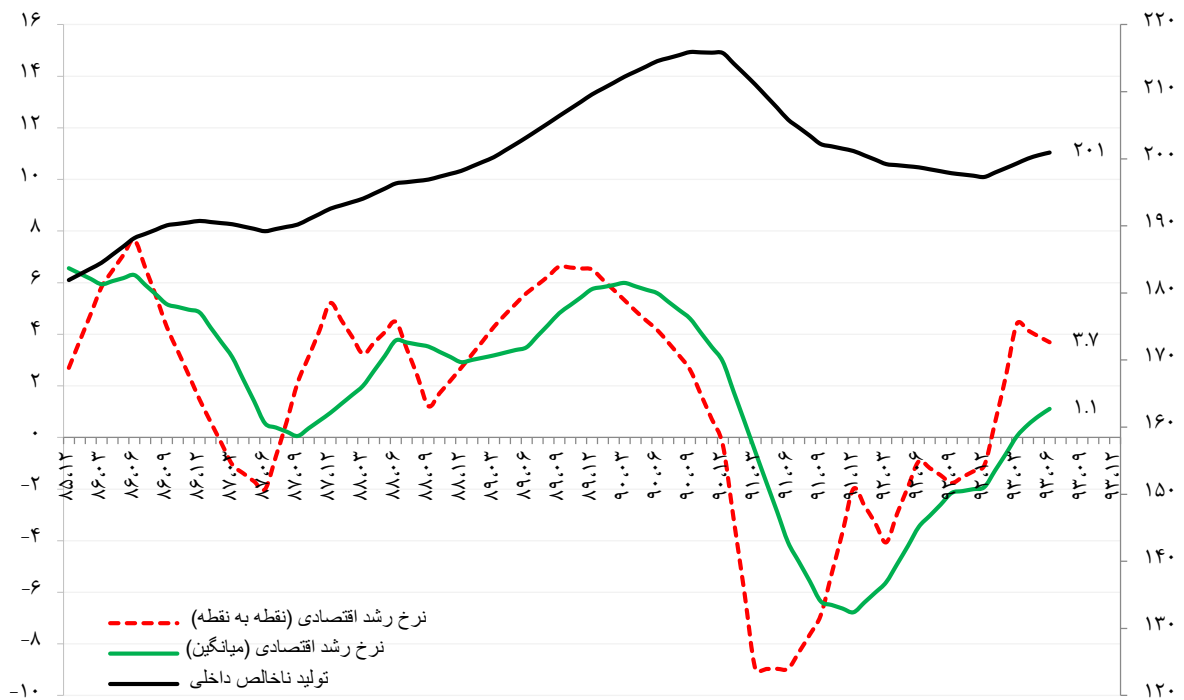
در مجموع اقتصاد ایران پس از تجربه رکود تورمی شدید در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲، از فاز بحرانی عبور نموده و به شرایط معمول اقتصاد کلان ایران در حوزه تورم و رشد رسیده است. هدف اصلی پیش روی اقتصاد ایران در حال حاضر تثبیت شرایط اقتصادی در گام اول و سپس ورود به شرایط رونق اقتصادی است. اما آیا چشم‌انداز اقتصاد ایران موفقیت در دستیابی به چنین هدفی را در کوتاه‌مدت ترسیم می‌نماید؟

نمودار ۱: روند نرخ تورم نقطه به نقطه و میانگین

نمودار ۲: روند تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۳ (هزار میلیارد تومان) (محور راست) و نرخ رشد اقتصادی نقطه به نقطه و میانگین (محور چپ)

۳. پیش‌بینی نرخ تورم و نرخ رشد اقتصاد ایران تا پایان سال ۱۳۹۴

۳.۱. تعریف سناریوهای اصلی

جهت ترسیم چشم‌انداز، پیش‌بینی و تحلیل وضعیت اقتصاد کلان (نرخ تورم و رشد اقتصادی) بر مبنای مدل کمی، ابتدا سناریوهای اصلی اقتصادی بر اساس ارزیابی و برآورد تحلیلی وضعیت متغیرهای موثر بر تورم و رشد اقتصادی تعریف می‌شود. در این گزارش، این سناریوها بر اساس برآورد وضعیت آتی دو دسته از متغیرها به شرح ذیل تعریف شده که با توجه به تحولات اقتصادی دو ماه اخیر، نسبت به گزارش ماه آبان، تعدیل شده است.

• متغیرهای عمدتاً برون‌زای اقتصاد ایران شامل:

- وضعیت تحریم،
- تولید و قیمت نفت،
- تولید و تورم خارجی

• متغیرهای عمدتاً سیاستی اقتصاد کلان شامل:

- مخارج دولت (سیاست مالی)،
- نقدینگی (سیاست پولی)،
- نرخ ارز (سیاست ارزی)،
- حجم واردات (سیاست تجاری)،
- قیمت انرژی (سیاست هدفمندی یارانه‌ها)،

فهرست گزارش‌های پژوهشی

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
۱۳۹۳		
گزارش ماهانه پیش بینی تورم، دی ماه ۱۳۹۳	MBRI-PR-93033	دکتر سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی
رهنگاشت بانکداری مرکزی ایران در افق میان مدت	MBRI-PP-93032	حمید زمان زاده، مریم همتی و حسین توکلیان
تجربه شیلی، ترکیه و برزیل در بازنگری چارچوب سیاست پولی	MBRI-PN-93031	ایلناز ابراهیمی
تنگنای اعتباری از شواهد خرد تا پیامدهای کلان	MBRI-PP-93030	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
صکوک بیع دین به عنوان ابزار سیاست پولی	MBRI-PN-93029	حسین میسمی
رکود تورمی و راهکارهای خروج	MBRI-PP-93028	محمدحسین رحمتی و سیدعلی مدنی زاده
رکود تورمی در ایران: نظم‌های آماری و عوامل آن	MBRI-PP-93027	محمدحسین رحمتی، سیدعلی مدنی زاده، فاطمه نجفی
مدیریت نرخ ارز تحت نظام ارزی خزنده در کریدور	MBRI-PP-93026	حمید زمان زاده، علی بهادر، حسین باستانزاد، حسین توکلیان
مطالبات غیرجاری یا دارایی‌های مسموم بانک‌ها	MBRI-PP-93025	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه مدت اقتصاد کلان ایران» (آبان ماه ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93024	حمید زمان زاده
گزارش فصلی متغیرهای اقتصاد کلان (تابستان ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93023	دکتر سیدعلی مدنی زاده، دکتر رامین مجاب، سجاد ابراهیمی، سعید بیات، مجید عینیان، هومن کرمی
گزارش ماهانه پیش بینی تورم (آبان ماه ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93022	دکتر سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی
گزارش فصلی تولید صنعتی ایران (تابستان ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93021	سجاد ابراهیمی
شکست بازار اعتبارات	MBRI-PP-93020	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
سیستم حسابهای ادغام شده محیط زیستی و اقتصادی ایران (حساب اقماری محیط زیست ایران (SEAIRAN))	MBRI-RR-93019	ابوالفضل خاوری نژاد
بررسی اثرات دور اول و دوم تحولات اقتصاد کلان بر ترانزنامه بانک‌ها	MBRI-PN-93018	هادی حیدری
گواهی سپرده مدت دار سرمایه گذاری خاص: کاستی‌ها و راه حل‌ها	MBRI-PN-93017	رسول خوانساری، ماندانا طاهری، حمید زمان زاده
پیش بینی تورم ایران با استفاده از منحنی فیلیپس	MBRI-WP-93016	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
چرخه‌های تجاری و اعتباری	MBRI-PP-93015	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
ارتباط پول و قیمت؛ با تمرکز بر اجزای شاخص قیمت مصرف کننده	MBRI-PP-93014	رامین مجاب
ارزیابی پویایی صنعت بانکداری ایران با تأکید بر رقابت پذیری	MBRI-PN-93013	اعظم احمدیان
هدف گذاری تورم؛ لزوم اعمال و پیش شرط‌های اساسی	MBRI-PN-93012	ایلناز ابراهیمی
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-PP-93011	مریم همتی
کنترل اثرات ناپایداری و شکست ساختاری تورم با مدل‌های غیرخطی و زمان متغیر	MBRI-WP-93010	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
راهکاری در جهت تقویت رعایت اصول شریعت در قراردادهای بانکی	MBRI-PN-93009	وهاب قلیچ و فرشته ملاکریمی
ارزیابی سرمایه بانک‌ها بر اساس استانداردهای بین المللی	MBRI-PN-93008	زهرا خوشنود و مرضیه اسفندیاری
پیش بینی تورم ایران با استفاده از عوامل مشترک اجزای شاخص قیمت کالاها و خدمات	MBRI-WP-93007	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
وضعیت صنایع در دوره های رونق و رکود	MBRI-PN-93006	مجید عینیان
ارزیابی وضعیت مطالبات غیرجاری در نظام بانکی ایران و مقایسه آن با سایر کشورها	MBRI-PN-93005	لیلا محرابی
معرفی روش‌های تامین مالی اسلامی در کشورهای مختلف	MBRI-PN-93004	لیلا محرابی
سپر سرمایه مخالف چرخه سندی از جمله اسناد توافق نامه سرمایه بال سه	MBRI-PP-93003	زهرا خوشنود
آسیب شناسی بازار بین بانکی ریالی در ایران با تأکید بر ابعاد فقهی	MBRI-PP-93002	رسول خوانساری
اثر پسماند جانشینی پول در ایران	MBRI-RR-93001	سامان قادری
۱۳۹۲		
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-9228	مریم همتی
استقلال بانک مرکزی؛ گام نخست در پیشبرد اهداف سیاست گذاری پولی	MBRI-9227	مریم همتی
تأثیر نوسانات متغیرهای کلان اقتصادی بر مطالبات غیرجاری بخش بانکی؛ رهیافت اقتصادسنجی	MBRI-9226	حامد عادل نیک

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
اثرات پویای حجم کل بدهی‌ها بر بخش واقعی اقتصاد ایران (۱۳۶۰-۱۳۹۰) و ارزیابی آن به عنوان سازوکار هشداردهنده وقوع بحران مالی	MBRI-9225	احمدعلی رضایی
ارزیابی عملکرد بانک‌ها در سید دارایی، بدهی، سود و زیان در سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۹۲	MBRI-9224	اعظم احمدیان
تحلیل سهم از بازار بانک‌ها (۱۳۹۰-۱۳۹۱)	MBRI-9223	اعظم احمدیان
ارزیابی شاخص‌های سلامت بانکی، در بانک‌های ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۱)	MBRI-9222	اعظم احمدیان
تجربه بانک‌های توسعه‌ای در بحران اقتصادی جهان و تحولات پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد جهانی	MBRI-9221	لیلا محرابی
وضعیت آماری موسسات مالی اسلامی برتر در جهان (با تأکید بر نقش بانک‌های ایرانی)	MBRI-9220	وهاب قلیچ، لیلا محرابی
پایداری تورم و عوامل موثر بر آن در اقتصاد ایران	MBRI-9219	حجت تقی‌لو
مالیات تورمی در ترازوی عدالت	MBRI-9217	دکتر محمداسماعیل توسلی و وهاب قلیچ
مدیریت ثروت اسلامی	MBRI-9216	رسول خوانساری، رضا یارمحمدی
بررسی دیدگاه‌های فقهی پیرامون مسأله جبران کاهش ارزش پول	MBRI-9215	فرشته ملاکریمی
تحلیل عاملی نسبت‌های مالی بنگاه‌های صنعتی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران	MBRI-9214	ماندانا طاهری، فرهاد نیلی
صکوک کوتاه‌مدت و کاربردهای آن در بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9213	رسول خوانساری، حسین میسمی، لیلا محرابی
جعبه ابزار پیش‌بینی تورم در اقتصاد ایران	MBRI-9212	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
محاسبه سود قطعی سپرده‌گذاران در بانکداری بدون ربا	MBRI-9211	حسین میسمی
ارزیابی عملکرد صنعت بانکداری در ایران (مقایسه سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰)	MBRI-9210	اعظم احمدیان
نگاهی به چارچوب قانونی، نهادی و نظارتی ورشکستگی بانک	MBRI-9209	حمید قنبری
تحلیل شاخص‌های عملکرد شبکه بانکی در تأمین مالی تولید	MBRI-9208	اعظم احمدیان
بسترهای تشکیل منطقه بهینه پولی بین کشورهای سازمان همکاری اقتصادی (اگو)	MBRI-9207	مصعب عبدالهی آرائی
حاکمیت شرکتی، نظارت و مقررات احتیاطی در موسسات مالی اسلامی: گزارش پنجمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9206	حسین میسمی
استانداردهای حسابداری و حسابرسی در موسسات مالی اسلامی: گزارش چهارمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9205	وهاب قلیچ
مدیریت دارایی و بدهی در بانک‌های اسلامی: گزارش سومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9204	لیلا محرابی
مدیریت ریسک در بانک‌های اسلامی: گزارش دومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9203	رسول خوانساری
اصول و مقررات شرعی در معاملات و تأمین مالی: گزارش اولین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9202	فرشته ملاکریمی
تورم و جبران کاهش ارزش پول از دیدگاه اسلامی: گزارش هفتمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9201	حسین میسمی
۱۳۹۱		
پولی کردن کسری بودجه از منظر اقتصاد اسلامی: گزارش ششمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9111	حسین میسمی
مجموعه روایات ربا(بخش اول)	MBRI-9110	فرشته ملاکریمی
بررسی فقهی و حقوقی وثایق بانکی	MBRI-9109	فرشته ملاکریمی
عوامل مؤثر بر استفاده خانوارهای شهری از انواع خدمات مالی	MBRI-9108	فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری
ضرورت معرفی رهنمود جدیدی در مدیریت ریسک نقدینگی با توجه به تحولات سیستم مالی در ایران	MBRI-9107	زهرا خوشنود
ساختار بانکداری اسلامی در کشورهای اسلامی: نمونه موردی کشور مالزی	MBRI-9106	لیلا محرابی
مفهوم‌شناسی ربا و بهره	MBRI-9105	حسین میسمی
تورق چیست؟	MBRI-9104	وهاب قلیچ
چشم‌انداز اقتصاد اسلامی بر بحران مالی جهانی	MBRI-9103	لیلا محرابی
وضعیت بانکداری اسلامی در کشورهای منطقه MENA	MBRI-9102	لیلا محرابی
بحران یورو؛ ریشه‌های پیدایش و سناریوهای آینده	MBRI-9101	ایلناز ابراهیمی
۱۳۹۰		
عملیات بازار باز در چارچوب بانکداری بدون ربا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9008	حسین قضاوی، حسین بازمحمدی
کتاب‌شناسی اقتصاد ریاضی (پاییز ۱۳۹۰)	MBRI-9007	فرهاد نیلی
برآورد قدرت بازاری در شبکه بانک‌های دولتی ایران (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9006	سید صفدر حسینی
جنبه‌های اساسی تغییر واحد پول ملی؛ تجربه ونزوئلا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9005	ابوالفضل اکرمی، پیمان قربانی
اصول اساسی اثربخشی نظام‌های بیمه سپرده (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9004	حسین معصومی، محمد روشن‌دل

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
ساز و کارهای تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9003	زهرا سلطانی ، زهرا خوشنود ، طاهره اکبری آلاشتی
بانکداری اخلاقی در جهان (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9002	وهاب قلیچ
مالیات تورمی دلار (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9001	حسین قضاوی
۱۳۸۹		
بورس اوراق بهادار در ایران و برخی کشورهای منتخب	MBRI-8911	علی حسن زاده ، اعظم احمدیان
قانون بانک مرکزی فدراسیون روسیه	MBRI-8910	امیر حسین امین آزاد، حسین معصومی
سیاست‌های پولی و قیمت نفت	MBRI-8909	مهدی منجمی
مدیریت نقدینگی وجوه نقد صندوق شعب با استفاده از مدل انتشار	MBRI-8908	هادی حیدری، زهرا زواریان، ایمان نوربخش
مصوبه تشکیل مراکز خدمات سرمایه‌گذاری استانی	MBRI-8907	لیلا محرابی
بررسی برنامه پنجم توسعه کشور	MBRI-8906	مهشید شاهچرا
آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی	MBRI-8905	طاهره اکبری آلاشتی
اثر خارجی بحران های مالی آمریکا و انگلستان بر دیگر نقاط جهان	MBRI-8904	ترانگ بوی، تامیم بایومی، مترجم: سوفی بیگلری
نقش یوآن در موفقیت تجاری چین	MBRI-8903	پرستو شجری
ادوار تجاری و آزمون علیت گرنجر	MBRI-8902	مجید صامتی، سعید دائی کریم زاده، لیلا نیلفروشان
امکان‌سنجی فقهی-اقتصادی استفاده از نهاد وقف در تأمین مالی خرد اسلامی	MBRI-8901	حسین میسمی، محسن عبدالهی، مهدی قائمی اصل

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰
کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir